

Y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus

Public Accounts and Public Administration Committee

Andrew Slade

Cyfarwyddwr Cyffredinol, Grŵp yr Economi, Sgiliau a Chyfoeth

Naturiol

Llywodraeth Cymru

Giles Thorley

Prif Weithredwr

Banc Datblygu Cymru

24 Tachwedd 2023

Annwyl Andrew a Giles

Cronfa Fuddsoddi Gwyddorau Bywyd

Diolch am fod yn bresennol yng nghyfarfod y Pwyllgor ar 27 Medi, ochr yn ochr â'ch cydweithwyr, i drafod Cronfa Fuddsoddi Gwyddorau Bywyd Cymru.

Roedd amryw o gwestiynau nad oedd gennym amser i'w cyrraedd ar y diwrnod, a meysydd eraill y byddem yn croesawu eglurhad pellach yn eu cylch. Mae manylion am y materion hyn wedi'u nodi yn yr Atodiad i'r llythyr hwn.

Rwyf hefyd yn nodi ac yn croesawu'r ymrwymiad a roddwyd i gynnal gwerthusiad terfynol o'r gronfa erbyn diwedd y flwyddyn ariannol hon. Mae'n bwysig bod gwersi'n cael eu dysgu mewn modd amserol, nid yn unig o'r colledion cyffredinol a gafwyd ond hefyd o straeon llwyddiant unigol y Gronfa.

Byddai'r Pwyllgor yn croesawu gweld yr adroddiad gwerthuso ar ôl ei gwblhau a'r wybodaeth ddiweddaraf os yw'n edrych yn debyg y bydd y broses werthuso honno'n cymryd mwy o amser. Bydd y Pwyllgor yn ystyried ei gamau nesaf ei hun yn y cyd-destun hwnnw unwaith y byddwn wedi cael eich ymateb i'r materion ychwanegol yr ydym wedi'u codi. Rydym yn cydnabod y gallai rhai o'r materion hyn hefyd lywio'r gwerthusiad neu gael eu trafod yn fanylach fel rhan o'r broses honno.

Diolch ymlaen llaw am fynd i'r afael â'r cwestiynau ychwanegol hyn.

Byddem yn ddiolchgar pe gallech ddarparu'r wybodaeth hon erbyn 8 Rhagfyr 2023.

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu'n Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.

Senedd Cymru
Welsh Parliament

Senedd Cymru

Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN

SeneddCCGG@senedd.cymru

senedd.cymru/SeneddCCGG

0300 200 6565

Welsh Parliament

Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN

SeneddPAPA@senedd.wales

senedd.wales/SeneddPAPA

0300 200 6565

Yn gywir

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Mark Isherwood', written over a horizontal line.

Mark Isherwood AS

Cadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus

Atodiad: Cronfa Fuddsoddi Gwyddorau Bywyd Cymru - gwaith dilynol

Dirwyn i ben y Gronfa

- Mae rhai ffigurau gwerth buddsoddiadau yn eich papur tystiolaeth yn wahanol i adroddiad yr Archwilydd Cyffredinol neu adroddiad Regeneris a gwnaethoch awgrymu y gallai hyn fod wedi adlewyrchu buddsoddiadau ychwanegol. Fodd bynnag, ymddengys bod datganiad y Gweinidog ym mis Gorffennaf yn adlewyrchu'r dadansoddiad yn adroddiad yr Archwilydd Cyffredinol wrth gyfeirio at y ffaith y bu 11 o fuddsoddiadau mewn 9 cwmni. Byddem yn croesawu cadarnhad o'r sefyllfa a'r rheswm dros unrhyw fuddsoddiadau ychwanegol lle bo'n berthnasol. Mae'r gwahaniaethau a nodwyd gennym yn ymwneud â'r canlynol:
 - Apitope - £3.9 miliwn yn adroddiad yr Archwilydd Cyffredinol.
 - Cequr SA - £3.36 miliwn yn adroddiad yr Archwilydd Cyffredinol.
 - InterRad - £2.886 miliwn yn adroddiad yr Archwilydd Cyffredinol, er mewn tystiolaeth ysgrifenedig bellach ym mis Mehefin 2016 rhoddodd Cyllid Cymru werth y buddsoddiad hwn ar £2.95 miliwn.
 - Sphere Medical - £4 miliwn yn adroddiad yr Archwilydd Cyffredinol.
 - Verona Pharma - £4.62 miliwn yn adroddiad yr Archwilydd Cyffredinol.
- Roedd datganiad y Gweinidog yn awgrymu mai gwerth cyffredinol y pedwar buddsoddiad a drosglwyddwyd i'r Banc Datblygu oedd £2.5 miliwn, tra bod eich papur tystiolaeth yn awgrymu £1.8 miliwn. Yn ystod y sesiwn dystiolaeth ymddengys eich bod yn awgrymu bod gan y pedwar buddsoddiad werth cyfredol o ddim ond £180,000 (heb gyfrif am elw Verona). Byddem yn ddiolchgar pe gallech egluro'r sefyllfa a rhoi unrhyw eglurhad o newidiadau mewn gwerth.
- Gwnaethoch nodi y bu opsiwn i ymestyn contract rheoli'r Gronfa gan ddwy flynedd. Beth oedd y prif ffactorau a ystyriwyd wrth benderfynu peidio â manteisio ar yr opsiwn hwnnw a dal y pedwar buddsoddiad a drosglwyddwyd i'r Banc Datblygu yn hytrach na'u gadael pan gaewyd y Gronfa neu yn y cyfnod cyn cau'r Gronfa.
- Mae eich papur tystiolaeth yn nodi bod y Gronfa wedi gadael buddsoddiad Verona Pharma yn 2022 ond bod yr enillion eto i'w dosbarthu. Pryd yr ydych yn disgwyl i hynny ddigwydd ac, yn ychwanegol at eich tystiolaeth lafar, beth yw'r enillion disgwyliedig.

Hawliau a ffioedd cyffredinol Rheolwr y Gronfa

- Byddem yn ddiolchgar o gael unrhyw eglurhad pellach o sail y taliad cyfartalu a wnaed gan Arix pan fuddsoddodd yn y Gronfa. Hefyd, am gadarnhad o unrhyw symiau a dalwyd i Arix ar gau'r gronfa fel rhan o'u cyfran 5/55, neu o unrhyw asedau a drosglwyddwyd iddynt.
- Mae eich tystiolaeth ysgrifenedig yn awgrymu bod y strwythur ffioedd wedi newid yn unol â phrasiadau is o fuddsoddiadau yn dilyn adroddiad Cronfa yn 2017. Fodd bynnag, yn ystod y sesiwn dystiolaeth, nodwyd gennych fod pwynt yn 2018 pan oedd prisiad y Gronfa yn 2018 yn

'£70 miliwn a mwy'. Byddem yn ddiolchgar o gael unrhyw eglurhad pellach ynghylch sut, pryd, a pham y newidiodd y strwythur ffioedd rheoli, beth oedd prisiad y gronfa pan ddigwyddodd hyn, a sut yr ystyriwyd gwerth am arian.

Fframwaith perfformiad y Gronfa a gwerthusiad cyffredinol o berfformiad y Gronfa

- Mae eich tystiolaeth ysgrifenedig yn amlygu targed ar gyfer cyd-fuddsoddiad gan y sector preifat ar lefel y Gronfa o £60 miliwn, sy'n wahanol i'r rhagdybiaeth sail 'un-i-un' wreiddiol y cyfeiriwyd ati yn ystod y sesiwn dystiolaeth. Rydym hefyd yn deall y gallai hyd yn oed fod targed gwreiddiol o £80 miliwn o gyd-fuddsoddiad (dros oes lawn y Gronfa) cyn cytundeb amrywio yn 2014 ac rydym yn ymwybodol o'r nod y byddai'r £50 miliwn yn cael ei gyflawni erbyn diwedd 2015. A allwch egluro'r sefyllfa a beth a ysgogodd unrhyw newidiadau i'r targedau gwreiddiol.
- Mae adroddiad Regeneris yn awgrymu y byddai rhinwedd wedi bod mewn dangosydd i fesur gwerth buddsoddiad newydd yng Nghymru (a gwahaniaethu rhwng gwariant cyfalaf a gwariant gweithredu blynyddol disgwylidig). Beth yw eich barn ar ymarferoldeb mesur o'r fath, a pha ystyriaeth a roddwyd i hyn yng nghyd-destun argymhelliad yr adroddiad ar sicrhau eglurder ynghylch ffocws datblygu economaidd y Gronfa.
- Mae adroddiad Regeneris yn mynegi pryderon ynghylch cadernid rhai o'r targedau/rhagamcanion cychwynnol a osodwyd yng nghynlluniau buddsoddi gwreiddiol Rheolwr y Gronfa. Beth yw eich dealltwriaeth o'r graddau y dylanwadodd y ffigurau hynny ar y broses o sgorio a dyfarnu contract Rheolwr y Gronfa.
- Yn ystod y sesiwn dystiolaeth gwnaethoch awgrymu y byddech yn ymgysylltu â Rheolwr y Gronfa i ddysgu o'r stori lwyddiant nodedig yn Simbec. Byddem yn ddiolchgar o gael unrhyw eglurhad pellach o'r nodweddion sy'n ymwneud â'r buddsoddiad hwn a allai fod wedi cyfrannu at ei lwyddiant ac y gellid eu hailadrodd wrth symud ymlaen. Hefyd, a yw'r penderfyniad i adael wedi profi'n un da yng nghyd-destun perfformiad ariannol mwy diweddar y cwmni.
- Roedd datganiad y Gweinidog ym mis Gorffennaf yn awgrymu bod angen ystyried y dileu cyffredinol yng nghyd-destun perfformiad portffolio cyffredinol y Banc Datblygu. Er ein bod yn cydnabod y gallai fod enillion a cholledion bob amser o fewn Cronfa unigol, beth yw sail y ddadl ehangach honno.
- Byddem yn ddiolchgar o gael unrhyw fyfyrddod pellach ar berfformiad meincnod ar gyfer cronfeydd yn y sector gwyddorau bywyd, gan gynnwys sut mae perfformiad y Gronfa yn cymharu ag unrhyw fuddsoddiadau gwyddorau bywyd eraill ym mhorthffolio ehangach y Banc Datblygu.

Creu/diogelu swyddi

- Byddem yn ddiolchgar o gael unrhyw ddadansoddiad pellach a all fod ar gael ynglŷn â pherfformiad wrth greu/diogelu swyddi. Yn benodol:

- Sut y gellir dadansoddi'r ffigur 311 yn eich tystiolaeth ysgrifenedig rhwng swyddi a grëwyd a swyddi a ddiogelwyd, a lledaeniad y ffigurau hynny yn ôl buddsoddiad.
- Faint o'r 311, yn y naill ffordd neu'r llall, oedd ar ôl yng Nghymru ar adeg cau'r Gronfa.
- Faint o'r 311, yn y naill ffordd neu'r llall, a ystyriwyd yn gyflog uchel neu'n fedrus iawn (os oes data ychwanegol y tu hwnt i'r hyn a nodwyd yn eich tystiolaeth ysgrifenedig, lle mae 16 y cant yn cael eu dal gan unigolyn sydd â PhD neu MD.)
- Mewn gohebiaeth i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus ym mis Mawrth 2016, cyfeiriodd y Gweinidog ar y pryd at ddyhead i greu 500 o swyddi. Beth allai fod wedi bod yn sail i'r uchelgais hwnnw pan, ar yr adeg honno, yr ymddengys mai'r targed ar gyfer creu neu ddiogelu swyddi oedd 300.

Denu buddsoddiad ar y cyd gan y sector preifat ar lefel cytundeb

- Wrth gyfleu'r broses o gau'r Gronfa ac yn eich tystiolaeth ysgrifenedig, mae Llywodraeth Cymru wedi pwysleisio lefel y cyd-fuddsoddiad ar lefel cytundeb. Pam na osodwyd targed ar gyfer cyd-fuddsoddiad ar lefel cytundeb ac a yw'n rhesymol priodoli'r holl gyd-fuddsoddiad i'r Gronfa ei hun.
- Beth yw eich asesiad o'r effaith a gafodd y Gronfa ar y sector Gwyddorau Bywyd yng Nghymru, ac yng nghyd-destun y ffaith bod y cyd-fuddsoddiad ar lefel cytundeb yn sylweddol uwch na buddsoddiad uniongyrchol y Gronfa.
- Pa wybodaeth sydd gennych am i ba raddau y mae cyd-fuddsoddwyr ar lefel cytundeb wedi cadw eu buddsoddiadau (ar gyfer y cwmnïau hynny sy'n dal i weithredu).

Cyd-fuddsoddiad a/neu gymorth ariannol arall o bwrs y wlad

- Mae adroddiad Regeneris yn awgrymu bod Llywodraeth Cymru wedi cyd-fuddsoddi yng nghytundeb ReNeuron ym mis Awst 2013 a bod Cyllid Cymru wedi cyd-fuddsoddi yng nghytundeb MedaPhor (Intelligent Ultrasound erbyn hyn) ym mis Awst 2014. Fodd bynnag, mae adroddiad yr Archwilydd Cyffredinol, er ei fod yn gwneud sylwadau ar faterion yn ymwneud â chymorth posibl i ReNeuron, yn awgrymu bod hyn yn ymwneud â chymorth grant yn hytrach na buddsoddiad yn y cwmni. A allwch egluro'r sefyllfa ar gyfer y ddau gwmni, ac a yw unrhyw symiau dan sylw o'r pwrs cyhoeddus wedi'u cynnwys yn y ffigur cyffredinol ar gyfer cyd-fuddsoddiad ar lefel cytundeb o £273 miliwn.
- Hoffem wybod hefyd a oedd buddsoddiad uniongyrchol pellach yn y naill neu'r llall o'r ddau gwmni ac, os felly, a yw'r buddsoddiadau hynny'n cael eu dal o hyd, a'u gwerth presennol.
- A oedd unrhyw fuddsoddiad cyhoeddus uniongyrchol arall neu gymorth grant ehangach yn unrhyw un o'r cwmnïau y buddsoddiwyd ynddynt gan y Gronfa ond y tu allan i'r Gronfa ei hun. Os felly, a yw unrhyw ran o'r cymorth hwnnw'n cael ei gyfrif o fewn y ffigur o £273 miliwn ar

gyfer cyd-fuddsoddiad, ac a oes unrhyw fuddsoddiadau uniongyrchol yn cael eu dal o hyd (neu pa enillion neu golledion a wireddwyd).

Perfformiad ar fetrigau eraill

- Mae adroddiad Regeneris yn awgrymu, ym mis Rhagfyr 2014, bod y pum busnes y buddsoddiwyd ynddynt ar y pryd wedi creu 70 eitem o eiddo deallusol. Sut y mae hynny'n berthnasol i'r ffigur o 59 o batentau cofrestredig am oes y Gronfa – yn erbyn targed o 100 – a nodir yn eich tystiolaeth ysgrifenedig. Ac, os oedd yn mesur rhywbeth gwahanol, a oes gennych ffigur cyfredol sy'n cyfateb i'r un yn adroddiad Regeneris.
- Mae adroddiad Regeneris yn amlygu yr ymddengys bod y ffigurau a adroddodd yn cynnwys rhai eitemau o eiddo deallusol a oedd yn rhagddyddio buddsoddiad y Gronfa ac efallai nad oedd rhai, yn ymwneud ag InterRad, wedi'u lleoli yng Nghymru. O'r 59 o batentau cofrestredig a adroddwyd yn eich tystiolaeth ysgrifenedig, hoffem wybod faint sy'n weddill yng Nghymru.
- Hefyd, fel y soniwyd yn y sesiwn dystiolaeth, faint o batentau dros oes y Gronfa oedd i'w priodoli i'r buddsoddiadau sydd wedi dirwyn i ben.
- Mae adroddiad Regeneris yn awgrymu bod Rheolwr y Gronfa wedi nodi rhai targedau posibl ynghylch buddsoddi mewn labordai a phartneriaethau rhyngwladol yn ei gynlluniau buddsoddi cychwynnol. Fodd bynnag, mae'r adroddiad hefyd yn awgrymu nad oedd y rhesymeg ar gyfer y targedau yn glir a barnwyd bod yr amcangyfrifon canlyniadol yn uchel. A adroddwyd ar wybodaeth o'r fath fel rhan o'r gwaith o fonitro'r Gronfa ac, os felly, beth oedd y canlyniadau cyffredinol.

Datblygiadau mewn ymateb i adroddiad Regeneris

- Hoffem gadarnhau sut, fel rhan o drefniadau llywodraethu ehangach, y cafodd adroddiad Regeneris yn 2016 ei ystyried a'i weithredu gan Lywodraeth Cymru a Chyllid Cymru/y Banc Datblygu ar y pryd.
- Mae adroddiad Regeneris yn tynnu sylw at y ffaith nad oedd yr adolygwyr wedi gweld y dystiolaeth angenrheidiol i ddangos bod Rheolwr y Gronfa wedi gwneud pob ymdrech i sicrhau'r buddsoddiad o £50 miliwn a ragwelwyd ar lefel y gronfa erbyn diwedd 2015. Pa gamau a gymerwyd mewn ymateb i'r canfyddiad hwn. Er enghraifft, a oedd unrhyw fecanweithiau cytundebol yn ymwneud â pherfformiad yn hyn o beth ac, os felly, a weithredwyd y mecanweithiau hynny.
- Roedd nifer o'r argymhellion yn yr adroddiad yn ymwneud â'r dull o ymdrin ag unrhyw strategaeth fuddsoddi barhaus a'r ffordd y caiff ei hariannu. Er gwaethaf amrywiol uchelgeisiau a nodwyd ar gyfer dyfodol y Gronfa ar y pryd, pam nad ymddengys bod y rhain wedi'u gwireddu.

- Beth oedd y sail resymegol i Arix ymuno â'r bartneriaeth a chyfrannu £5 miliwn ac a oes rheswm pam nad ymddengys bod cofnodion Tŷ'r Cwmniau ar gyfer Partneriaeth Gyfyngedig y Gronfa Fuddsoddi yn adlewyrchu'r cyfraniad hwnnw.
- Mae adroddiad Regeneris yn amlygu nad oedd nifer o'r buddsoddiadau yn cydymffurfio â'r Canllawiau Buddsoddi a Gweithredu. A geisiodd Llywodraeth Cymru a'r Banc Datblygu unrhyw sicrwydd pellach ynghylch y buddsoddiadau hyn a pha gamau a gymerwyd mewn ymateb i argymhelliad ynghylch egluro protocolau yn y dyfodol.
- Beth a wnaeth Llywodraeth Cymru a/neu'r Banc Datblygu i sicrhau bod buddsoddiadau'n cydymffurfio â chymorth gwladwriaethol, ac yn benodol yn achos Simbec y mae adroddiad Regeneris yn sôn amdano.

Datblygiadau gyda buddsoddiadau o 2016 ymlaen

- Mae eich tystiolaeth ysgrifenedig yn egluro bod adroddiadau chwarterol gan Reolwr y Gronfa wedyn wedi'u cwtogi i adroddiadau blynyddol ar ôl i'r Gronfa ddechrau ar y cam gwireddu. Pam mae amllder yr adroddiadau wedi lleihau, a oedd hyn yn unol â'r cytundeb partneriaeth, a pha effaith a gafodd hyn ar eich gallu i nodi arwyddion rhybudd cynnar a llwybrau gadael posibl.
- Gyda'r prisiad presennol o'r buddsoddiadau a drosglwyddwyd yn awgrymu colled sylweddol ar fuddsoddiad ReNeuron, ar ba bwynt y byddwch yn rhybuddio bod perfformiad y buddsoddiad hwnnw'n dirywio.
- Pam na chymerodd y Gronfa ran yn y gwaith o godi arian ar gyfer CeQur a arweiniodd at wanhau sefyllfa'r Gronfa'n ddifrifol a pha olwg, os o gwbl, oedd gennych ar y risg o ddatblygiad o'r fath cyn iddo ddigwydd.
- A allwch ymhelaethu ar y camau a gymerwyd gan Lywodraeth Cymru neu'r Banc Datblygu ar faterion yn ymwneud ag ataliad yr Awdurdod Ymddygiad Ariannol o Gronfeydd Woodford yn 2019 ac ar yr effaith a gafodd hyn ar Sphere Medical. Hefyd, a oedd naill ai Llywodraeth Cymru neu'r Banc Datblygu wedi nodi neu wedi cael gwybod am y gwrthdaro posibl mewn perthynas â'r Gronfa cyn y sylw yn y cyfryngau ym mis Mehefin 2019.

Materion eraill

- Mae eich tystiolaeth ysgrifenedig yn nodi chwe egwyddor buddsoddi graidd y mae'r Banc Datblygu yn eu cymhwyso bellach. Yng nghyd-destun sylwebaeth adroddiad Regeneris ar y rhesymeg dros fuddsoddiadau, beth yw eich barn ynghylch a fyddai buddsoddiadau gwreiddiol y Gronfa yn bodloni'r profion a geisiwch heddiw.
- Faint o'r buddsoddiadau gwreiddiol sy'n rhychwantu gwaith ymchwil prifysgol.
- Roedd un o'r meysydd a archwiliwyd yn adroddiad yr Archwilydd Cyffredinol yn 2016 yn ymwneud â rheoli gwrthdaro buddiannau. Pa sicrwydd y gallwch ei roi i'r Pwyllgor ynghylch y

ffordd y caiff gwrthdaro buddiannau ei ystyried a'i reoli yng nghyd-destun gweithgarwch portffolio buddsoddi cyfredol arall.

